

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije
Nataše Pirc Musar
na uradni večerji ob seji Sveta Evropske centralne banke v Sloveniji**

Ljubljana, Narodna galerija, 16. oktober 2024

Velja govorjena beseda.

Spoštovani guverner Banke Slovenije Boštjan Vasle,
spoštovana predsednica Evropske centralne banke Christine Lagarde,
spoštovani minister za finance Klemen Boštjančič,
spoštovani guvernerji evropskih nacionalnih bank,
cenjeni visoki gosti.

Dober večer vsem in hvala, ker ste me povabili v vašo nocojšnjo družbo. Verjetno slovenskega jezika prav pogosto ne slišite, zato vas vsaj v uvodu s ponosom pozdravljam v svojem maternem jeziku. Veseli me, da vas lahko pozdravim tu v Sloveniji prav oktobra, ki je simbolno povezan z dvema mejnikoma na področju bančništva.

Veseli me, da vas lahko pozdravim tu v Sloveniji prav oktobra, ki je simbolno povezan z dvema mejnikoma na področju bančništva. Letos bo minilo že 100 let, odkar so se v Milanu zbrali vodilni tedanjih hranilnic in določili 31. oktober za svetovni dan varčevanja. Od takrat strokovna in splošna javnost vsako leto na ta dan spomni na pomen varčevanja, ki omogoča delo finančnim posrednikom, bankam in hranilnicam, hkrati pa je pogoj za kreditiranje in investiranje, ki v vsaki državi tlakuje pot gospodarski rasti ter skupnemu gospodarskemu in socialnemu napredku.

V Sloveniji je začetek oktobra, natančneje 8. oktober, povezan s spominom na monetarno osamosvojitve leta 1991, ko je Državni zbor Republike Slovenije sprejel zakon o denarni enoti tolar. To je bil pomemben dogodek za samostojno državo, ki je razglasila samostojnost junija istega leta, še posebej zato, ker stara jugoslovanska valuta dinar med prebivalstvom ni uživala zaupanja. Zaradi hiperinflacije v tistem obdobju je za ohranjanje vrednosti pri prebivalstvu veljala nemška marka, ki je po drugi svetovni vojni v Evropi veljala za najtrdnjšo valuto. Med pomembnejšimi nalogami nove slovenske države je bila zato vzpostavitev trdnosti nove valute, kajti le to bi državi lahko omogočilo, da z domačim

varčevanjem in zaupanjem tujih trgov uresniči številne cilje na gospodarskem področju. Hkrati je nova slovenska centralna banka z omejevalno in verodostojno denarno politiko postopoma zniževala inflacijo, ki je bila na začetku 22 odstotkov na mesečni ravni. S tem je postopoma večala zaupanje tako pri domačem prebivalstvu kot tudi tujih pogodbenih partnerjih, bankah in zasebnih vlagateljih. Slovenija je skupaj z devetimi drugimi evropskimi državami 1. maja 2004 postala članica EU in bila v tej skupini prva država, ki ji je uspelo izpolniti vsa merila za prevzem evra, kar se je zgodilo 1. januarja 2007. Za državo, kot je Slovenija, majhno odprto ekonomijo, ki živi od tujih trgov, kjer je razmerje menjave s tujino »trade ratio« lani preseglo 175 odstotkov DBP in kjer je delež menjave z drugimi članicami EU dobrih 70 odstotkov, je prav skupna valuta pomembno dodatno sidro, ki zmanjšuje tveganja, hkrati pa gradi dodatno zaupanje doma in pri partnerjih v tujini. Prav zaupanje je pri denarju najpomembnejše, še posebej po avgustu 1971, ko je ameriški predsednik Nixon oznanil, da ameriški dolar ni več vezan na zlato, in se denar izdaja prav na podlagi zaupanja, ki ga uživajo centralne banke, dejansko iz nič »ex nihilo«. Ob vseh ekonomskih kategorijah, ki spremljajo denar, segata dve na področje psihologije. To sta strah in zaupanje. Za strah so dovolj že besede, za zaupanje so potrebna dejanja in prepričanje, da je tako. Zato še kako drži znameniti rek latinskega pisca Publilija Sirojskega (Publilius Syrus), ki je zapisal: »Fidem qui perdit, nil potest ultra perdere« – kdor izgubi zaupanje, ne more ničesar več izgubiti.

Vse to je pomembno tudi za delovanje bank, kjerkoli na svetu. Spomnimo se, kako se je septembra 2008 začela velika svetovna finančna kriza s propadom ameriške banke Lehman Brothers. Ne pozabimo, trgi ostajajo tudi danes zelo volatilni in vedno prihaja do novih negativnih presenečenj, ki se v najslabšem primeru kažejo tudi v propadu posameznih velikih bank, na primer lani v ZDA Silicon Valley Bank ali v Švici Credit Swiss.

Spoštovana gospa Lagarde.

Vem, da naju med drugim združuje skrb za mlade, za njihovo pravico do dostopne in kakovostne izobrazbe, ter podpora dekletom in ženskam pri doseganju enakopravnosti. Ko govorimo o kakovostnem izobraževanju, je treba izpostaviti nujnost uvedbe novih obveznih šolskih vsebin, kot so finančno, medijsko in digitalno opismenjevanje. Zato sem na pobudo Banke Slovenije z veseljem podprla projekt Mojstri digitalne prihodnosti, ki prispeva k boljši finančni opismenjenosti novih generacij mladih ter širi njihove praktične kompetence v svetu denarja, bančništva in financ.

Znati pametno finančno načrtovati, imeti pod nadzorom porabo, poznati različne načine in oblike plačevanja, razumeti, kdaj in kako varčevati, poznati zakonitosti naložb in se zavedati vseh posledic zadolževanja, to so znanja, ki niso samo teoretična, ampak zelo uporabna v vsakdanjem življenju.

In še en konkreten primer, ki je že danes aktualen. Zaradi podnebne krize bomo v prihodnosti morali živeti z manj dobrin, a to vendarle pomeni, da bodo te bolj kakovostne. Da bomo znali uživati življenje z manj, a boljšim, bodo finančna znanja izjemnega pomena. Kako varčevati in za kaj potrošiti denar, bo zato za našo prihodnost bolj nujno vedeti kakor danes.

Pred nami so zahtevni družbeni in tehnološki izzivi, za katere potrebujemo vse svoje znanje in sposobnosti, zato ne smemo zanemariti potenciala deklet in žensk, ki morajo imeti enak dostop do kakovostnega izobraževanja kot fantje in moški. Zato sem bila vesela podatka, da so bila med najboljšimi pri navedenem projektu finančnega opismenjevanja dekleta številčno izenačena s fanti.

Spoštovani visoki gostje.

Na koncu bi rada z vami delila svoje prepričanje, da je obdobje, ki je pred nami, ključno za človeštvo, ko bodo odločitve, ki jih sprejemamo, imele trajne posledice za našo skupno prihodnost. Naša strateška vizija mora biti vizija enotnosti, odpornosti in skupne zavezanosti k izboljšanju položaja vseh ljudi. Svetovni izzivi, kot so podnebna kriza, prehranska varnost in geopolitične napetosti, zahtevajo takojšnjo pozornost in ukrepanje.

Medsebojno prepletene posledice podnebnih sprememb, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje so velik izziv za mednarodno skupnost. Pot naprej zahteva pogumno skupno ukrepanje, ki presega meje in politiko. Uresničevanje pravice do varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja je zato ključnega pomena. Človekove pravice in dostojanstvo morajo biti v središču vseh ukrepov za reševanje okoljske krize.

V Evropi smo si zadali cilj, da do leta 2050 postanemo prva brezogljichna celina. Evropski zeleni dogovor prinaša odgovore in rešitve za preobrazbo naših družb in gospodarstev, da bi lahko živeli v okviru naših omejenih planetarnih meja.

Trdno sem prepričana, da evropski zeleni prehod ni le okoljska nuja, temveč tudi gospodarska priložnost. Priložnost za Evropo, da postanemo vodilna sila v geostrateškem tekmovanju za trajnostno prihodnost in da druge z znanstveno potrjenimi dejstvi prepričamo, da je to edina prava pot. Da vodimo z zgledom pri uresničevanju podnebno pravične, inovativne in zdrave zelene družbe.

In prav to pričakujejo tisti, ki jih bodo naše današnje usmeritve in odločitve najbolj in najdlje zadevale: otroci in mladi. Imamo veliko odgovornost, da jih pri tem ne razočaramo.

Hvala.